

Nededžan

OBČASNÍK O ŽIVOTE NEDEDZE • Ročník III. • Číslo 1/2009 • NEDECZ 1384

Slávime tretie narodeniny

Milí spoluobčania, neskutočne ako ten čas letí. Len nedávno sme odložili vianočné stromčeky a pred dvermi už je Veľká noc. Len nedávno sme vydali prvé číslo Nededžana a už začína tretí rok jeho vydávania. A aké sme mali obavy, či to prvé číslo nebude aj posledné.

Ale zdá sa, že Nededžan sa vo vašich domácnostiach celkom udomácnil. A udomácnilo sa aj euro? Či stále prepočítavate na naše „slovenské korunky“? Priznám sa, že ja prepočítavam. Ono to chvíľu potrvá, kým sa to euro, stane „naším eurom“. Všetko chce svoj čas.

Aj plynová kríza mala svoj čas a prežili sme ju. Ešte aby sme úspešne zvládli aj krízu hospodársku.

Prajeme vám, milí spoluobčania, aby ste všetky krízy zvládli na výbornú. Aby vám ani v týchto časoch nezmizol úsmev z tváre.

Prebúdajúca sa príroda, vykukujúce jarné kvietky, či spev vtákov nech vám dodá veľa energie. Nech prichádzajúce najväčšie kresťanské sviatky – Veľkú noc prežijete hlavne v zdraví a samozrejme s Nededžanom v ruke.

redakčná rada

*Noci kratšie ako dni,
prvé kvietky vykukli.
Jar sa hlási o slovo,
pani zimy dosť bolo.*

To je tá noc, v nej Kristus putá smrti rozlomil a ako víťaz vystúpil z hrobu...

Každý rok na jar sa odohráva zápas života so smrťou. Zo zamrzutej zeme vyrastá tráva, rozkvitá zasnežená lúka, na zamrznutom strome vypučia listy...

Raz na jar pred 2000 rokmi na Veľkú noc sa však odohral aj iný zápas so smrťou. Veľká noc nie je len sviatkom jari. Ježiš Kristus, ktorý bol mŕtvy, prekonal smrť a vstal k novému životu. Neostal v hrobe, pretože Ho Boh vzkriesil. Po Jeho smrti Ho stovky ľudí opäť videli živého. Mnohí s Ním hovorili, dotýkali sa Ho a dokonca s Ním jedli a pili. Ježiš Kristus nebol obyčajným človekom, ale bol Božím Synom. „Pán sa rozhodol, že z lásky k nám sám pôjde našou cestou“ – povedal sv. Augustín. Ježišove vzkriesenie dáva jedinečnú nádej na večný život každému, kto v Neho uverí. Nádej na život, proti ktorému je smrť už navždy bezmocná. „Veru, veru hovorím vám: Kto počúva moje slovo a verí Tomu, ktorý ma poslal, má večný život a nejde na súd, ale prešiel zo smrti do života“. (Jánovo evanjelium 5,24) „Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, bude žiť aj keď umrie“.

internet

NA PÚŠTI

*Na púšť Pán šiel pripraviť sa,
aby splnil vôľu Otca,
na križi a v utrpení
údel hriešnych v spásu zmenil.*

*Diabol vediac, že Pán v tie dni
zostal hladný, veľmi smädný,
akoby bol anjel pravý,
k Ježišovi takto vraví:*

*Ak si Ty Syn Boží, zameň
na chlieb voňavý ten kameň,
na krajiček chutný sladký,
pre dieťa z rúk drahej matky.*

*Diabol zas úlohu dá mu
zoskočiť zo strechy chrámu:
Veď ak si Ty Božie Dieťa,
anjel Pánov zachytí Ťa.*

*Dám Ti moc, čo svetom
vládne,
ak mi len raz k nohám padneš,
vzývať budeš mňa, nie Boha,
bude Tvoja zem, obloha.*

*Pán však pokušenia všetky
premohol, jak dobré dietky,
ktoré Otca poslúchajú,
Desatoro vyznávajú.*

*Vyparil sa diabol, vletel
kamsi do horúcich pekiel.
Anjeli v tej prišli chvíli,
by Pánovi poslúžili.*

E. Lehotský

Uznesenia ObÚ v Nededzi – č. 1 a 2

Uznesenie č.1 zo dňa 26. 1. 2009

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

1. informáciu – list z f.MOBIS-zmena manažmentu.
2. informáciu o „Pláne kontrolnej činnosti na r. 2009“ Okresného Hasičského záchranného zboru v Žiline.
3. informáciu f.Sevak o cenách vodného a stočného na r.2009
4. informáciu o vysporiadaní pozemkov pod 7. a 8. b. j. v obci
5. informáciu o realizácii el.siete v lokalite „Záplotie“.
6. informáciu o pokračovaní prác pri získavaní fin.prostriedkov zo štrukturálnych fondov na rekonštrukciu miest.komunikácií v rámci PRV.
7. prípravu dokumentácie pre územné konanie lokality „Stav, Pred Chríp, Záhumnie“.
8. harmonogram organizačno-technického zabezpečenia „Volieb prezidenta SR“.
9. žiadosť p. M. Pavlíka o poskytnutie dotácie na chov včiel.

b) schvaľuje:

1. doplnený program Ob. zastupiteľstva
Hlasovanie: Za -5 Proti- 0 Zdržal sa – 0
2. overovateľov zápisnice – Jozef Bíroš, Ján Drábik
Hlasovanie: Za -5 Proti- 0 Zdržal sa – 0
3. Správu Ústrednej inventarizačnej komisie o výsledku inventarizácie majetku a záväzkov k 31.12.2008
Hlasovanie: Za -5 Proti- 0 Zdržal sa – 0
4. Vyúčtovanie poskytnutej dotácie vo výške 197 tis. Sk OŠK Nededza v roku 2008
Hlasovanie: Za -6 Proti- 0 Zdržal sa – 0
5. Žiadosť o poskytnutie fin.dotácie z rozpočtu obce Nededza na všeobecno-prospešnú činnosť a podujatia OŠK Nededza na r. 2009 vo výške 8298,- EUR.
Hlasovanie: Za -6 Proti- 0 Zdržal sa – 0

c) doporučuje:

1. osloviť f. Satja, s. r. o., Varín na dodávku plastových bočných dverí KD.
2. žiadateľovi M. Pavlíkovi obrátiť sa so svojou žiadosťou na Slovenský zväz včelárov.

Uznesenie č. 2 zo dňa 9. 3. 2009

Obecné zastupiteľstvo v Nededzi

a) berie na vedomie:

1. informáciu o kontrole činnosti OHZ z Okr. riad. Hasičského a záchr. zboru Žilina.
2. informáciu o kolaudácii plynu v lokalite Záplotie.
3. informáciu o prerušení dodávky el. energie v dolnej časti obce 23. 3. a 26. 3. 2009.
4. informáciu o situácii pri zbere separovaného odpadu.
5. informáciu o zasadnutí komisie a školení členov pre Voľby prezidenta SR.
6. informáciu o požiadavke Diakonie Broumov(ČR) na usku-

- točnenie humanitárnej zbierky pre africké krajiny.
7. informáciu o vývoji príjmov obcí z výnosu dane z príjmov FO pre r. 2009, 2010, 2011.
8. informáciu predsedu OŠK o príprave na jarnú súťaž a stave športového areálu.
9. informáciu o príprave osláv „Deň matiek“.

b) schvaľuje:

1. doplnený program Ob. zastupiteľstva
Hlasovanie: Za -5 Proti- 0 Zdržal sa – 0
2. overovateľov zápisnice – Miroslav Cesnek, Ing. Miloš Janek
Hlasovanie: Za -5 Proti- 0 Zdržal sa – 0
3. projekt z programu rozvoja vidieka na rekonštrukciu MK – Opatrenie 3.4.2 – Obnova a rozvoj obcí
Hlasovanie: Za -7 Proti- 0 Zdržal sa – 0
4. zápis udalostí za r.2008 do obecnej kroniky
Hlasovanie: Za -7 Proti- 0 Zdržal sa – 0
5. Zmluvu o prenájme KDS v Nededzi medzi obcou a f. TES-Media, s. r. o., Žilina
Hlasovanie: Za -7 Proti- 0 Zdržal sa – 0

Výsledky hlasovania

vo volebnom okrsku č. 1 , obec Nededza, z voľby prezidenta Slovenskej republiky

Počet oprávnených voličov zapísaných do zoznamu oprávnených voličov:	707
Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky:	367
Počet odovzdaných obálok:	367
Počet platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov	365

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov:

1. Bollová Dagmara, PaedDr.	4
2. Gašparovič Ivan doc., JUDr., CSc.	228
3. Martináková Zuzana	30
4. Melník Milan prof., RNDr., DrSc.	7
5. Mikloško František RNDr.	20
6. Radičová Iveta prof., PhDr., PhD.	76
7. Sidor Milan PhDr., CSc.	0

Predseda volebnej komisie: Anna Zajacová

Zopár pekných a múdrych viet

- ▶ Zmeň, čo zmeniť môžeš, ostatné nechaj tak.
 - ▶ Odvaha nie je nedostatok strachu, ale presvedčenie, že je niečo silnejšie než strach.
 - ▶ Človek by nemal myslieť na to, čo v živote stratil, ale na to, čo môže získať.
 - ▶ Ak svojmu priateľovi neporozumieš za všetkých okolností, neporozumieš mu nikdy.
 - ▶ Kto povedal, že láska je slepá? Tá jediná vidí dobre, objavuje krásy, kde iný nevidí nič.
 - ▶ Život je krátky, tak nech za niečo stojí, keď už sa niekto namáhal, aby sme tu boli.
 - ▶ Málokto si uvedomuje, že najťažšie je byť sám sebou a zároveň niekým.
 - ▶ Najľahšia cesta vyrásť ako osobnosť je obklopiť sa ľuďmi šikovnejšími ako som ja.
 - ▶ Človek si nemôže vybrať ako sa cíti, ale môže si vybrať, čo s tým urobí.
 - ▶ Nepreháňaj to so snahou, to najlepšie nás stretne keď to najmenej čakáme.
- internet*

Veľkonočné pranostiky

*Ak je na Smrtnú nedeľu dážď, bude v sypárňach prázdno a clivo.
Nečas na Kvetnú nedeľu nie je pre rok dobré znamenie.
Ak sa slnko škaredí na Škaredú stredú, škarediť sa bude aj obilie.
Na Zelený štvrtok, keď je obloha bez mrakov, dobrý hospodár vie, že nastal čas výsadby zemiakov.
Zemiaky sa sadia na Zelený štvrtok.
Keď na Veľký piatok nie je mráz, býva mnoho hribov.
Ak prší na Veľký piatok, sľubuje to úrodu.
Na Veľký piatok sa štepia ovocné stromy.
Keď na Veľký piatok hrmí, na poli sa urodí.
Ak prší v noci na Bielu sobotu, bude málo čerešní.
Ak prší na Veľkonočný pondelok pokazia sa žitá.
Na Veľkú noc najem sa moc, na Ducha do pol brucha a na Trojičku len trošičku.*

OZNAMY

Obecný úrad oznamuje občanom, že dňa 27. apríla 2009 t. j. v pondelok sa uskutoční v našej obci vývoz elektronického a nebezpečného odpadu (t. j. všetko čo bolo na elektrinu, batérie, pneumatiky). Zber sa uskutoční po celej obci od cca 12. hodiny. Odpad je potrebné v tento deň nachystať pred Váš rodinný dom.

Dňa 28. apríla 2009 t. j. v utorok sa uskutoční v našej obci vývoz veľkoobjemového odpadu (textil, podlahoviny, nábytok, handry). Zber sa uskutoční po celej obci od 12.00 hodiny. Odpad je potrebné v tento deň nachystať pred Váš rodinný dom.

Harmonogram vývozu plastov v roku 2009:

22. apríl 2009	26. august 2009
27. máj 2009	23. september 2009
24. jún 2009	28. október 2009
22. júl 2009	25. november 2009
december 2009 – termín bude upresnený	

Zamyslime sa...

Niektor mal energie navyše akosi, keď si ju vybíjal na smetnom koši.
Slušní ľudia doň hádzali odpad, ostatní, zdá sa, chodili doň kopat'.

Obecná matrika

Láska rodí vždy len lásku. (SOFOKLES)

UZRELI SVETLO SVETA

Matej Moravčík	2. 1. 2009
Adam Kubík	19. 1. 2009
Martin Ďugel	9. 2. 2009
Jakub Ďugel	16. 2. 2009
Matej Ďuriček	10. 3. 2009

NAVZDY NÁS OPUSTILI

Agneša Trnovcová

7. 1. 1922 – 16. 1. 2009

Historické okienko

Vážení a milí spoluobčania. Rok 2009 nám priniesol mnohé zmeny. Do dejín Slovenska sa zapísal ako rok, v ktorom sme vstúpili do eurozóny, rozšírili priestor pre používanie spoločnej meny a posilnili svoje postavenie v EÚ. Rozvoj nášho štátu je na vzostupe, ale všetko muselo prísť postupne a časom. Ako každý objav, ktorý radikálne zmenil štýl nášho života a bez ktorého si už teraz len ťažko vieme predstaviť svoju existenciu. Tak je to aj s médiami, ktoré sú základným šíriteľom informácií o dianí na tomto svete. Ako prvé do nášho života vstúpili pointy, potom rozhlas, televízia a nakoniec multimédiá. V dnešnom historickom okienku nazrieme na zavedenie rozhlasu do našej obce.

Vznik rádia alebo rozhlasu ako prostriedok schopný šíriť a prijímať elektronické vlny sa datuje od konca 19. storočia. Za jeho zrodenie môžeme ďakovať pánovi Marconimu, ktorý v roku 1895 patentoval koherér, ktorý bol schopný prijímať, odosielať a spracovávať elektronické vlny. Týmto objavom sa zrodil predchodca dnešného rádia, ktorého modernizácia od roku jeho vzniku až do dnešných dní výrazne pokročila. Vzostup rádia sa začal hlavne počas prvej a druhej svetovej vojny, kedy rozhlas slúžil ako dôležitý strategický prostriedok na vymieňanie informácií v oblasti vojenstva a armády. Prekvapujúci je fakt, že prvý predchodca dnešnej modernej televízie bol objavený o desať rokov skôr ako rozhlas, avšak vypuknutie a dlhé trvanie svetových vojen pozastavila jej vývoj na dlhé roky. Pre zaujímavosť sa prvé rozhlasové vysielanie na našom území datuje od roku 1923, ktoré bolo uskutočnené spoločnosťou Radiojournal v Prahe.

V našej obci sa začalo vysielajúť od roku 1947. Kontakt vedenia obce s našimi občanmi bol celé desaťročia zabezpečovaný cestou obecného sluhu bubnovaním na bubon po celej dedine. Týmto spôsobom sa občania dozvedeli rôzne menšie a väčšie dôležité oznámenia, vyhlásenia a upozornenia.

Rok 1947 znamenal koniec povestnému bubeníkovmu hlasu: „Dáva sa na známosť všetkým občanom...“, keď sa po dohode s firmou Evus zo Žiliny prikročilo k inštalácii miestneho rozhlasu. Ústredňa rozhlasu bola situovaná v miestnosti Potravného družstva, v ktorej úradoval aj miestny národný výbor.

Na úhradu nákladov spojených so zavedením miestneho rozhlasu prispela Správa Potravného družstva, Miestny národný výbor v Nedezdi ziskom zo zábavy a ochotnícky divadelný krúžok. Miestny rozhlas v našej obci bol jedným z prvých rozhlasov v okolitých obciach, hlavne vďaka vtedajším funkcionárom miestneho národného výboru a zložiek organizácií v obci.

Miestnosť, v ktorej bol rozhlas umiestnený, bola vlhká a nevyhovujúca pre účely miestneho národného výboru. Preto došlo k rozhodnutiu, že vtedajší predseda miestneho národného výboru Alojz Janek opraví miestnosť na prvom poschodí v bývalom kaštieli, ktorý vlastnil, na vlastné náklady a potom ju prenajme na účely miestneho národného výboru. Opravené boli dve miestnosti, v ktorých sa v roku 1950 nachádzal rozhlas a presťahovala sa tu aj kancelária miestneho národného výboru. V týchto miestnostiach sa úradovalo až do roku 1954, kedy bol otvorený novopostavený kultúrny dom. Rozhlas dnes sídli v priestoroch obecného úradu spolu s miestnou správou.

Od vzniku rozhlasu prešlo už celé storočie a napriek tomu, že počas tohto obdobia bolo vyvinutých mnoho iných mediálnych komunikantov zohráva rozhlas stále dôležitú úlohu v našom živote. Aj keď sa o dianí v obci, dozvedáme aj prostredníctvom nášho občasnika, rozhlas stále stojí na pozícii najdôležitejšieho informátora v našej obci. Preto sme Vám chceli v našom historickom okienku priblížiť aj historický zrod a vývoj rozhlasového vysielania v Nedezdi.

Vaša Obecná kronika
(M. S.)

TRADÍCIE. ZVYKY. OBYČAJE...

Slovenský národ je bohatý na tradície a zvyky. Či už sú to zvyky viažuce sa k rôznym sviatkom alebo k jednotlivým kalendárnym dňom, je ich nespočetne veľa. Mnohé z nich pretrvali až do dnešnej doby a my ich opakujeme každý rok. Ale zamysleli ste sa niekedy, odkiaľ tieto obyčaje pochádzajú? Čo je ich skutočnou podstatou? Prečo vôbec vznikli? A prečo ich stále dodržiavame?

Ak vás to zaujíma rovnako ako mňa, tak čítajte ďalej. Možno sa dozvieme niečo nové. A ak nič iné, tak si aspoň príjemne oddýchnete pri nasledujúcich riadkoch.

FAŠIANGY

Fašiangy tvorili prechod medzi zimou a jarou, preto boli vnímané ako magické prechodové obdobie. V tomto období vrcholila realizácia prechodových obradom, ktorými sa menil sociálny status jednotlivcov – chlapci boli prijímaní za mládencov, prijímali sa tovariši, majstri, uzatvárali sa manželstvá. Celé fašiangové obdobie, ale najmä posledné tri dni, ktoré sa volali *bláznivé dni*, *ostatky*, *mjesopust* alebo *mjasnica*, boli vyplnené zábavami. Dočasne sa rušilo hierarchické usporiadanie vzťahov, rušila sa nadradenosť mužov nad ženami. Dalo by sa povedať, že fašiangový svet bol ako keby svet naopak.

Pre Fašiangy bola charakteristická zvýšená aktivita žien – počas „*tučného štvrtku*“, čo bol posledný štvrtok pred skončením fašiangov, ženy popíjali v krčmách, tancovali na uliciach. Ich aktivita sa prejavovala aj v skákaní, ťahaní za vlasy, či varením dlhých cestovín, aby sa zaručila dobrá úroda ľanu a konope.

Posledné tri dni sa viazali s maskovanými sprievodmi, ktoré vykonávali muži a mládenci. Najrozšírenejšími zvieracími maskami boli medveď, koza a turoň – dôležitým motívom bola smrť a vzkriesenie zvieräta, čím sa rušila opozícia život – smrť a vyjadrovala sa biologická obnova, ktorá nastáva prechodom zimy do jari. Ďalšie rozšírené masky boli: staré ženy, cigánky, masky richtára, sudcu či vojaka. Pôvodne maskovanie súviselo s tým, že na Fašiangy sa objavuje na svete veľa duší mŕtvych – ľudia sa snažili získať si ich priazeň.

Dôležitú funkciu mali aj rekvizity – najrozšírenejšie boli šablá a ražeň. Výstup fašiangovníkov v každom dome začínal zatiatím ražňa do povaly domu, čo predstavovalo spojenie neba so zemou. Tieto rekvizity aj slúžili na napichovanie slaniny, ktorú dostávali ako výslužku. Tiež boli súčasťou fašiangových obradných tancov. Inú funkciu mal klát – kus dreva, ktorý fašiangovníci ťahali za sebou, čím napodobňovali orbu, a tak zabezpečili dobrú úrodu, alebo tento klát priviazali o nohu, alebo zavesili na krk slobodným dievčatám. Bol to „posmešný trest“ pre slobodné dievky, ktoré sa počas fašiangov nestihli vydat. Koniec Fašiangov bol spojený so zábavou, ktorej súčasťou bolo „pochovávanie“ basy.

Fašiangy sa končia Popolcovou stredou – názov je odvodený od toho, že po smrti sa všetci premeníme na popol. V tento deň sa všetky riady čistili popolom, aby sa očistili od predchádzajúceho obdobia plného zábav.

VELKÁ NOC

K Veľkej noci sa viaže veľa obyčajov, ktoré vykonávajú naši predkovia a niektoré opakujeme ešte aj my.

Na Kvetnú nedeľu sa v kostole svätili bahniatka, ktoré si ľudia odkladali a pridávali ich do siatin, alebo ich používali na liečenie. Mimoriadna moc sa pripisovala vode – od Zeleného štvrtka do Bielej soboty bolo časté umývanie sa na potoku pred východom slnka, česanie vlasov pod vrbami, brodenie koní. Svätenou veľkopiatočnou vodou sa kropil dom, hospodárske budovy a domáce zvieratá.

Počas veľkonočných sviatkov sa vyhánal hmyz z dediny pomocou rapkáčov, s ktorými chodili deti po dedine od Zeleného štvrtka do Bielej soboty. Rapkaním sa ohlasovali aj začiatky bohoslužieb, keďže zvony boli zviazané.

Očistná funkcia sa pripisovala aj ohňu zapalovanému pred kostolom na Bielu sobotu, ktorý sa nazýval *Judášov oheň* – páli sa v ňom zvyšky kostolných sviec, oleja aj liturgických kníh. Popol a uhličky z tohto ohňa si ľudia odnášali na polia v očakávaní dobrej úrody. Na Bielu sobotu sa v domoch zapaloval nový oheň, na ktorom sa pripravovali veľkonočné jedlá. Na Veľkonočnú nedeľu sa tieto jedlá nosili posvätiť do kostola.

K typickým veľkonočným jedlám patrila šunka, varené vajcia, chren, chlieb a špeciálny obradný koláč

– *pascha* alebo *paska*. Tento koláč sa nekrájal, ale ho gazda roztrhal na toľko kusov, koľko bolo stolovníkov. Nič z veľkonočných jedál sa nevyhodilo. Vaječné škrupiny, kosť zo šunky, omrvinky z chleba alebo koláča sa zahrabávali do poľí, aby ich chránili pred nepriaznivými živlami.

V poverových predstavách sa veľkonočný čas spájal aj s aktivitou nečistých síl. Verilo sa, že bosorky sa na Veľký piatok stretávajú na krížnych cestách a pod mostami, kde mútia maslo na liekanie.

Všeobecne boli a bohužiaľ aj sú rozšírené obyčaje oblievania vodou a šibania dievčat a žien veľkonočným korbáčom upleteným z čerstvých prútov. Pôvodne sa verilo, že šibaním sa na ne preniesie plodonosná a životodarná sila z prúta a vodou sa zabezpečí ich zdravie a krása. Hľúčiky mládencov chodili po domoch od polnoci. Súčasťou obyčaja bolo ich pohostenie. Odmenou za šibanie a oblievanie boli vajička – pôvodne to boli biele surové vajička, neskôr aj maľované. Večer mládenci usporiadali zábavu, na ktorú pozvali aj dievky. Ešte v 40. rokoch 20. storočia mali tieto zvyky dozvuku na druhý deň, kedy dievčatá a ženy šibali každého muža na ulici.

SVIATOK SV. JURAJA

Na sv. Juraja sa realizovali obyčaje spojené s prvým výhonom dobytky na pašu (aj keď sa už vyhnal skôr). Gazda obchádzal dobytok žeravými uhľíkmi a posvätenými bylínkami, kropil ho svätenou vodou a po chrbte mu gúľal vajičko, aby sa mu darilo, aby sa rozmnožoval, aby bol chránený pred zlými silami, aby sa z paše vrátil tučný. Pri vyhánaní dobytky z maštale boli na prahu položené žeravé uhličky, trňové prúty,

niekde dobytok prekračoval uzamknutú reťaz, aby držal pokope.

Na Juraja sa tiež verilo, že vychádzajú hady z dier. Ak človek zabije prvého hada, ktorého stretne, odseknutá hlava mu ukáže, kde je zakopaný poklad.

MÁJE

Máje sa stavali pred domy slobodných dievčat a na verejných priestranstvách. Stavanie stromom bolo známe už v antike, kde sa nimi chránilo pred démonmi a zlými silami. Máje, ktoré stavali mládenci pred domy dievok, mohli byť individuálne alebo kolektívne. Individuálny máj postavil mládenec pred dom svojej miléj ako prejav náklonnosti. Takýto máj bol vyšší a bohato ozdobený. Kolektívne máje stavali všetci mládenci pre všetky dievky v dedine. Tieto máje boli menšie a menej zdobené. Ak bola dievka v dedine neoblúbená, tak jej postavili pred dom suchý strom alebo metlu.

Máje mládenci stavali väčšinou v noci a na druhý deň v rámci obchádzky navštevovali s muzikou domy dievčat. Tam si s nimi zatancovali, boli pohostení a ako dar dostávali naturálie a neskôr peniaze. Na Gemer, kde od čias Márie Terézie platil zákaz výrubu stromov, mládenci nestavali máje, ale roznašali dievkam kvetinové koše.

Centrálne máje sa stavali na verejných priestranstvách – pred obecným úradom alebo pred hrotincom. Takýto máj mal ochrániť obec pred zlom, neúrodou, búrkou, krupobitím. Pri válení obecných májov sa v rámci zábavy konali aj preteky mládencov v šplhaní na máj.

TURÍCE

Názov Turíce je odvodený od masky tura, ktorá u starých Slovanov zohrávala dominantnú úlohu pri obetných a obradných úkonoch. Archívne prameňe dokazujú, že pôvodnú vrstvu obyčajov na Turíce predstavovali sprievody masiek, bujaré zábavy, hostiny, strelba a obchádzanie chotára s faklami. Dôležitú úlohu malo aj obetovanie zvierat riekam, prámom a vodným démonom.

K Turiciam sa viazali aj spomienkové slávnosti na počesť mŕtvych predkov. Na hroby sa nosili vajička a zelené vetvičky. Konali sa zádušné omše za zomrelých od minulého roka.

Pred Turicami sa čistili studničky a podľa poverových predstáv sa cez tieto dni aktivizovala moc vodných a lesných démonov a víl. Verilo sa, že zem sa otvára, objavujú sa skryté poklady a prepadnuté mestá.

Na Turíce sa v kostole svätili zelené vetvičky, ktoré si ľudia prinášali domov, zastrkovali ich do okien domov a hospodárskych budov ako ochranu pred požiarom a používali ich aj pri liečebných úkonoch.

Historické prameňe tiež dokazujú voľbu turického kráľa, ktorého si spomedzi seba vybrala mládež. Turicnému kráľovi patrila svetská moc počas troch dní a neskôr bol vedúcou osobnosťou mládeže.

Toto bola len časť zo zvykov našich predkov. Mali naozaj pestrý život. Čo poviete? Veď čo iné im ostávalo, keď nemali televízor s ultratenok plazmou či počítač s vysokorychlostným internetom? **KM**

Krásne jubileum

20. januára 2009 sa dožila nádherných 102 rokov naša rodáčka pani Mária Smrekovská, ktorá žije na sídlisku Solinky v Žiline, so svojou vnučkou, jej manželom a dvoma peknými pravnúčatami.

Pri príležitosti jej významného životného jubilea sme navštívili našu rodáčku pani Máriu 28. januára 2009. Pani Mária sa narodila v Nededzi ako Vajdová.

Milá jubilantka nás už netrpezlivo očakávala. Nakoľko sme sa ohlásili na návštevu niekoľko dní vopred, podľa slov jej vnučky pani Zuzany Berešovej sa nás „Nededžanov“ nevedela dočkať. Zaspávala a vstávala s myšlienkou, že príde pán starosta a návšteva z Nededze. Že sa na nás veľmi tešila svedčilo i jej príjemné, milé privítanie. Jej vrúčne privítanie niekoho z jej rodnej obce svedčí o tom, ako veľmi rada spomína na svoju rodnú dedinku Nededzu, na detstvo a roky prežité v našej dedine. Dokáže hodiny rozprávať ako to bolo, za jej mladých čias. Úplne žiarila, keď nám rozprávala zážitky z detstva, o dedine ako vyzerala v tých časoch, keď tam bývala. Pospomínala na svojich najbližších, na nebohú matku, na svojho otca, ktorý bol na fronte, úplne živo si predstavovala ako sa raz v noci potichu vrátil z frontu domov. Nemali ľahký život, všeličo zažili, ale ako hovorí, všetko sa dá s Božou pomocou zvládnuť.

Mala štyri sestry a brata Vincka, ako ho s láskou nazýva. Veľmi si s bratom rozumela, keď sa mladá vydala do Tepličky, vždy, ako sa mu len dalo, chodil im pomáhať. Ale bohužiaľ ako 19-ročný zomrel na TBC. V jej spomienkach je stále na prvých miestach. Prežila ťažký život, poznačený hospodárskou krízou, vojny, veď i na svoju svadbu si spomína s tieňom bolesti, v tom týždni keď chystali svadbu zachvátil Tepličku obrovský

požiar. Všade okolo bolo plno biedy a plaču. No spolu so svojim manželom i tieto bolesti a iné starosti prekonali. Na svojho už nebohého manžela nedá dopustiť a vždy keď o ňom hovorí, nezabudne podotknúť akého ona mala dobrého muža.

Zamestnaná nebola, roboty bolo u nich dosť doma, na poliach, okolo statku. Na robotu sa nikdy nestožovala, ešte i teraz podľa slov jej vnučky dbá na poriadok a čistotu. Je to veľmi čiperná, milá babička. Keď rozprávala, ako chodila na Záhumnie na ich role, či na „Vajdovú zem“, alebo ako chodila na vodu na „Rúry“, či pešo do kostola do Varína, žiarila z nej radosť a videli sme na nej, že Nededza je dedinka, na ktorú nezabudla, hoci väčšiu časť svojho života prežila v Tepličke nad Váhom, kde sa vydala vo svojich 19-tich rokoch do rodiny Smrekovských.

Hoci už vzhľadom na svoj vek mala čas na svoj pravidelný popoludňajší odpočinok, vôbec sa jej nechcelo s nami rozlúčiť. Veselo zaspievala páňovi starostovi pesničku V richtárovej studni. Pospomínala i na veselé zážitky, veď ako sama hovorí život bol ťažký, ale i dobrý a veselý. Nevynechala vo svojich spomienkach svojich príbuzných, susedov, kamarátky z Nededze, spomínala na pasenie kráv, na veselé zábavy, na svoju prvú lásku Mravca Michala, ako na svojho tanečníka („ako on ju len vedel vykrúcať“), ale i vtedy nezabudla podotknúť, akého ona mala dobrého muža.

U pani Smrekovskej a jej rodiny sme sa cítili veľmi dobre. Ďakujeme im za príjemné posedenie a živé spomínanie.

Našej rodáčke a celej jej rodine želáme pevné zdravie, veľa elánu, spokojnosti a od pani Smrekovskej odozdvávame touto formou pozdravy pre všetkých z jej Nededze.

Sviatky plné radosti, 12

Veľká noc

– najvýznamnejší kresťanský sviatok

Veľká noc je najstarším, najvýznamnejším kresťanským sviatkom, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista.

Termín Veľkej noci nie je stály, každoročne sa mení. Veľká noc pripadá na prvú nedeľu po prvom jarnom splne mesiaca – po 21.marci. Má však ustálený deň na oslavu – nedeľu – pretože Ježiš Kristus vstal z mŕtvych podľa svedectvá apoštolov prvý deň po sobote (Matúš 28,1 Marek 16,1 Lukáš 24,1 Ján 20,1). Veľkonočný – tichý týždeň trvá od Kvetnej nedele po Bielu sobotu, počas ktorého si cirkev zvlášť intenzívne pripomína pamätné dni utrpenia a smrti Ježiša Krista.

Šiby, ryby, masné ryby, kus koláča od korbáča a vajíčka do košíčka.

Tetička, tetička, dajte nám maľované vajíčka.

Šiby, ryby, masné ryby, dávaj vajcia, vykrúcaj sa!
Ak mi nedáš dve vajíčka, daj mi aspoň makovníčka.
Ešte k tomu groš, aby bolo dosť.

Šiby, šiby, šibáky, išli ujec na raky.
Raky štípu, pichá jež, naše prúty musia tiež.

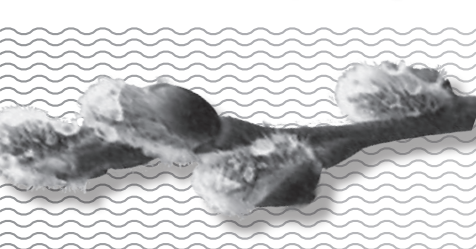
Halúzkou po zadku,
pálenku odzátokuj,
starosti za chrbát,
nič večne netrvá.
Halúzkou po zadku,
voňavku do vlasov,
nože sa ponúkni
sladučkým koláčom.

Malý zajko čupí v tráve
sleduje, ako jar sa
budí práve.
Všetko živé sa raduje,
na Veľkú noc sa hotuje.
Privítajme sviatky jari,
nech sa všetkým dobre darí.

rozžehnaná, hojnosť...

Veľkonočné recepty

Veľkonočné kuriatka

Potrebujeme: 1/4 l vody, 50 g Hery, vanilkový cukor, 150 g polohrubej múky, 4 vajcia, 3/8 l šľahačky, 30 g cukru, práškový cukor na posypanie, semienka na zobáčiky

Vodu, Heru a vanilkový cukor uvidieme do varu, súčasne prispeme múku a vymiešame na tuhú hmotu. Postupne vmiešavame vajcia. Na plechu vystlanom papierom na pečenie modelujeme pomocou vrečka s hviezdicovým alebo hladkým ozdobovačom kuriatka. Pečieme asi 30 minút v predhriatej rúre (elektrická na 200 °C, plyn stupeň 3–4). Po upečení kuriatka ihneď rozstrihneme, väčšie vzduchové bubliny opatrne zatlačíme a necháme vychladnúť. Krátko pred podávaním plníme šľahačkou ušľahanou s cukrom. Semienka zastrčíme do hlavičiek ako zobáčiky a všetko pocukrujeme.

Veľkonočné vajička z lístkového cesta

Potrebujeme: 500 g lístkového cesta, rozšľahané vajce na natieranie, malá konzerva odkvapkaných mandarínok, 150–200 g očistených čerstvých jahôd.

Plnka: krémová náplň vanilková, 1–2 PL práškového cukru, 200 ml studeného mlieka, 125 g mäkkého masla.

Cesto vyvalkáme na pomúčenej doske na plát veľkosti 45x35 cm. Z papiera vystriháme šablónu v tvare vajca (výška 30 cm, šírka 20 cm v najširšom mieste). Pomocou šablóny z cesta vykrojíme dve vajcia a premiestnime ich na plech. Rozšľahaným vajcom natrime asi 2 cm okraj. Zo zvyšného cesta vyvalkáme a nakrájame 2 cm prúžky a vytvoríme na každom vajičku v dvoch radách nad sebou okraje. Prúžky medzi sebou i horný okraj natrime rozšľahaným vajcom. Cesto v prostriedku poprepichujeme vidličkou a necháme úplne vychladnúť. Náplň pripravíme podľa návodu na obale a každé vajce natrime polovičkou náplne. Ozdobíme ovocím a dáme asi na hodinu do chladničky a potom krájame porcie.

Elektrická rúra: 220–230 °C, teplovzdušná rúra: 200–210 °C, plynová rúra: 4.–5. stupeň.

VEĽKONOČNÝ ZAJAC

– Na nikoho a na nič sa človek nemôže spoľahnúť, – povedal Juraj. Ani na takého veľkonočného zajaca.

– Prečo prosím ťa?

Nemám svokra akurát v láske, – rozhovoril sa Juraj, – ale žena stále húdla svoje: Mamička musí mať na Veľkú noc zajaca, mamička musí mať na Veľkú noc zajaca. A keď Filoména niečo povie... Na Veľký piatok som teda pri veži položil pascu. Králiky sa tam len tak hemžia, ale čo si myslíte, čo v nej bolo v sobotu: Jašterica! Keby to bola aspoň mačka! Zaškúlil som sa na našu, ale Filoména vykrikla, že to musí byť zajac, skutočný zajac, a že keď som taký nešikovný a nedokážem ho chytiť, mám ho kúpiť. Že ona nemá čas a dala mi peniaze. Ako na toho zajaca. A tak som šiel do krčmy. Musel som si to trochu rozmyslieť. Moja úbohá Filoména sa toľko napracuje a výsledok? Veľkonočný zajac pre svokra! Kým so si všetko v hlave urovnal, peniaze boli fuč! Nešiel som preto domov, za križovatkou je totiž králičia farma. Preliezol som plot, otvoril som jednu z králikární, vybral takého pekného chlapíka, buch! – a mal som veľkonočného zajaca! Keď som ho priniesol domov, Filoména povedala, že je krásny a hneď ho aj odrala, koža bola taká veľká, že mohla byť z nej aj predložka k posteli. Manželka odniesla králika k mame, ktorá nás pozvala na Veľkonočnú nedeľu na obed...

V nedeľu ráno som počúval v izbe rádio. Miestne správy. A tu zrazu hlásili, že z farmy na križovatkú ukradol niekto chovného králika a varovali zlođeja, pretože – ako hovorili – bol to samec, ktorý už dlhší čas dostával arzénové injekcie. A podľa toho, čo vraveli v rádiu, bol ten tučný samec – môj veľkonočný zajac – nevhodný a nebezpečný na konzumáciu. Králik je vraj „mithri-

datizovaný“ alebo tak akosi. Viete, čo to znamená? Viete, čo znamená?

– Áno, že si pomaly zvykol na jed.

– Také nič. A keby vraj niekto z neho jedol, mohlo by to byť nebezpečné. Pre deti a starých ľudí dokonca nebezpečné! Ale v tom prišla Filoména, tak som rádo vypol. Začala sa hotovať a ja som sa pobral do krčmy, aby som si to všetko premyslel. Jeden z nápadov, ktorý som tiež musel odmietnuť bol ten, že keď svokra postaví na stôl misu s veľkonočným zajacom, prevrátim stôl... budú sa hnevať, vynadajú mi do nemotorných somárov, ale sa aspoň nikto neotrávi.

No potom sa stalo to, čo som nečakal. Nešťastie. K svokre sme sa vybrali do neďalekej dediny na bicykloch, po daždi a ja som na druhej zákrute tak nešikovne zabalansoval, že som sa dostal pod okoloidúce auto. Prebral som sa v nemocnici s otázkami: Čo je s veľkonočným zajacom? Jedla ho svokra?

O tri dni prišla za mnou do nemocnice Filoména. Na tvári mala nový mejkap a usmievala sa.

– Ako sa má svokra? – opýtal som sa. Viete nemám ju veľmi rád, ale vraždy som sa dopustiť nechcel. To nie.

– Výborne! – odpovedala Filoména.

– A jedla veľkonočného zajaca?

Začudovane sa na mňa pozrela.

– Samozrejme. Pri svojej osemdesiatke má výborný apetít.

– A nebolo jej zle?

– Nie, prečo? – nechápala Filoména. – Polovicu upiekla s tymiánom a bobkovým listom, prednú polovicu uvarila v červenom víne. Bolo to vynikajúce...

– Tak čo na to poviete: – skončil svoje rozprávanie Juraj a dopil druhé pivo.

Pripomíname si:

Valentín – sviatok všetkých zaľúbených

Aj keď je všeobecne známe, že máj je lásky čas, najväčší sviatok zamilovaných sa oslavuje práve vo februári, a to presne 14. februára. Tento dátum nepripadol tomuto milému dňu len tak náhodne, práve naopak, jeho počiatok sa datuje už od dávnej minulosti.

Historické pramene tohto sviatku siahajú až do tretieho storočia nášho letopočtu, kedy vtedajší krutý vládca Rímskej ríše, Claudius, myslel len na vojny, krviprelievania a víťazstvo za každú cenu. Jeho výbojná politika viedla k tomu, že rady jeho vojakov sa každou bitkou zužovali a zužovali. Žiadni dobrovoľníci sa nechceli odsúdiť na istú smrť a bojovať za neľudského cisára. Claudius preto vymyslel diabolský plán. Rozhodol sa zakázať ľuďom uzatvárať manželstvo. Predpokladal, že keď sa muži prestanú citovo viazať na svoje rodiny, budú ochotnejší bojovať za svojho cisára a vstupovať do voj-
ska.

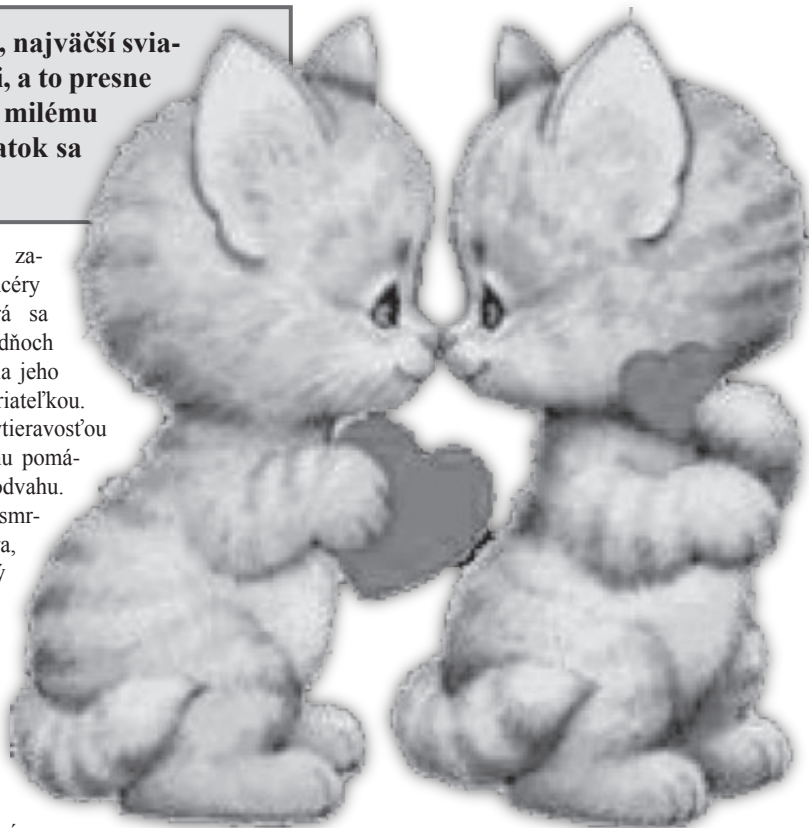
Mladí ľudia však túžili po láske, a preto sa búrili proti tomuto zákazu. Považovali to za kruté ovplyvňovanie ich vlastných rozhodnutí a miešanie sa do súkromia. Skryto, ale aj navonok proti zákazu protestovali a tajne sa ženili. V tejto dobe žil v Ríme v nenápadnom kláštore kňaz Valentín, ktorý naďalej tajne oddával mladé páry v pivnici. V jeden deň však kňaza prichytili pri čine a uvrhli ho do väzenia.

Claudius odsúdil Valentína za porušovanie jeho príkazu na trest smrti. A pred vykonaním jeho trestu bol uvrhnutý do väzenia. Kým ho popravili, chodili za ním húfy mladých ľudí, ktorí mu preukazovali priazeň a hádzali mu do cely kvety.

Hovorí sa, že mladý kňaz sa počas dní, ktoré strá-

vil vo väzení, zamiloval do dcéry žalárniky, ktorá sa v posledných dňoch jeho života stala jeho dôvernou priateľkou. Svojou nevtrieravosťou a jemnosťou mu pomáhala nestrátiť odvahu. V deň svojej smrti, 14. februára, jej odsúdený poslal krátky odkaz s podpisom – s láskou Tvoj Valentín. V roku 496 pápež Gelasius vyhlásil tento deň za pamätný deň svätého Valentína.

Na Slovensku sa tento sviatok stal relatívne populárnym. Dokazuje

to aj fakt, že pár dni pred týmto romantickým sviatkom sú obchody preplnené zamilovanými plyškami od výmyslu sveta, srdiečkovými bonboniérkami a romantickými pozdravmi rôznymi spôsobmi vyznávajúce lásku. Deň Valentína však na našom území nemá až takú dlhú históriu. Spolu so sviatkom Halloween sa udomácnil na našom území až po páde bipolárneho rozdelenia sveta, kedy sme konečne svoju budúcnosť otočili na západ a neľadeli zaslepené len na východ. Mnohí ľudia Valentín neuznávajú, lebo ho považujú za typický americký sviatok. To však nie je pravda, už len história pôvodu tohto sviatku nám poukazuje na to, že sa nezrodil v Amerike, ale v Európe. A hlavne v Anglicku sa tento sviatok teší mimoriadnej obľube.

Práve 14. február dáva priestor všetkým zaľúbeným, či už platonicky alebo obojstranne, preukázať svojej milovanej či milovanému hĺbku svojich citov a stráviť spolu krásny nezabudnuteľný deň. V tento deň sa asi z každého stáva romantik. Treba však podotknúť, že Valentín nie je len dňom, kedy obdarujeme svoje milované polovičky, ale aj dňom, kedy by sme mali preukázať svoju náklonnosť a lásku aj svojim najbližším, či už rodičom, súrodencom, kamarátom...

Dôležité je uvedomiť si, že nielen 14. február by mal byť dňom, kedy si prejavujeme lásku, ale aj všetky dni roka a nášho života. Veď čo je krajšie ako milovať a byť milovaný?
M. S.

ZIMNÉ DIVADLO

Viete, čo je lepšie ako večerné pozieranie televízie? Každý by zrejme odpovedal inak. Keby ste sa to v priebehu novembra, decembra a januára opýtali mňa, odpovedala by som, že je to pozorovanie laní. Áno, dobre čítate, pozorovanie laní. Poviete si, čo už len môže byť na takých laniach zaujímavé? Tak vám to skúsím v nasledujúcich riadkoch priblížiť. Začnime však pekné od začiatku.

Koncom novembra nám napadol prvý sneh. Všetci sme sa potešili – veď čo by to bolo za zimu bez snehu. radosť však určite nemali cestári a šoféri s letnými pneumatikami. My sme ich našťastie stihli vymeniť, no len tak –tak...

Ale trochu som odbočila od našej témy. Takže lane. Presne si pamätám ten deň, respektíve noc, keď prišli prvýkrát – brat mal totiž vtedy stužkovú ☺. Nemyslite si však, že boli niekde v diaľke, to nie, prišli úplne pod naše okná. Nedokázali sme z nich spustiť oči.

Na druhý deň sme čakali, či opäť prídu. Nesklamali nás a prišli. Postupne sme sa my aj naši susedia naučili dávať im pred domy seno a jablká. A lane prichádzali každý večer a každú noc. Niekedy prišli už okolo siedmej alebo ôsmej večer.

Najvyšší počet, ktorý nás navštívil, bolo 22 laní. Boli medzi nimi menšie aj väčšie kusy, niektoré pripomínali skôr kravy ako lane. Vtedy to bolo ohromujúce zimné divadlo – sledovať ako medzi sebou súperili o seno. To by ste neverili – dve lane sa postavili oproti sebe na zadné nohy a jedna sa snažila tú druhú odohnať. Naozaj, neklamem. A ak klamem, nech sa na mieste prepadne ☺...

Keď sme ich už takto pozorovali pár nocí, rozmýšľali sme, či niekedy príde aj nejaký jeleň s poriadnym parožíom. Veď predsa každé stádo musí mať svojho vodcu. A zrazu to prišlo. Opäť nás ve-

čer navštívili lane, ale tento raz neboli samé. Bol medzi nimi aj jeleň. Krásny. Veľký. Ako z rozprávky. Bolo vidno, že mal medzi ostatnými rešpekt. Keď sa pohol k niektorej kope sena, ostatné lane mu ustupovali z cesty. Úplne ako kráľ.

Ďalšiu noc sme ho opäť čakali. Prišiel. A ďalšiu noc zasa. Ďalšiu tiež... Neskôr začal chodiť iba sám. Už ani nežral seno, len si našadol a sedel. Takto presedel aj niekoľko hodín. Dokonca si ho chodili obzerat' aj iní ľudia. Dorazili autom, pofotili si ho a odišli. Skoro ako v zoologickej záhrade.

Čo bolo zvláštne a nešlo nám to do hlavy, boli psy na našej ulici. Obvykle štekajú na všetkých a všetko, čo sa pohne. Ale na lane ani raz nebrechli. Asi sa ich báli. A najmä veľkého jeleňa. Veď keby sa mne taký jeleň postavil do cesty, ani by som „nepípla“ a hneď by som vzala nohy na plecia.

Škoda, že teraz k nám už lane nechodia. Stali sa pre nás príjemným spestrením dlhých zimných večerov a nocí a pravdupovediac sme si na ne aj zvykli. Dokonca sme „nášmu“ jelenčekovi dali meno. Ale to vám už neprezradím. Musím si predsa ponechať nejaké to tajomstvo. Možno o rok... **KM**

Zimné radovánky

Už sme si zvykli, že posledné zimy bývajú také „nezimné“. Prepáčte za tento výraz, ale on najviac vystihuje priebeh našich posledných zim. Všimli ste si to aj vy? Snehu mávame akosi pomenej, alebo vôbec a mrazivých dní býva tiež málo.

Aj keď, povedzme si pravdu, z finančného hľadiska nám vyhovuje, že nemusíme toľko kúriť.

Snehu tak do 20 cm a mráz najviac -5 stupňov a romantika na sves- te. Stačí, nie?

Nemusíme sneh odhadzovať, robiť cestičky do garáže, do humna, či báť sa, že na nás spadne sneh zo strechy.

Asi už starnem. Spomínam len starosti, ktoré nám sneh prináša. A čo zimné radovánky? Lyže, sánky, korčule, kopce plné detí. To je tá pravá zima.

Aj keď ste už možno zabudli, ale tohtoročná zima nám to umožnila. Aspoň na chvíľu.

Tieto fotky sú toho dôkazom.

Tak spomínajte, milí spoluobčania, či na tohtoročnú zimu, či na svoje dávne zimné radovánky. **M.M.**

Piatok trinásteho

Tento rok nás naozaj nešetrí. Na začiatku roka sme prešli dlho očakávaným a obávajúcím prechodom na novú menu a hneď vo februári, a dokonca aj v marci, pripadlo na piatok číslo pre mnohých nešťastné a hrozivé 13. Piatok a 13. spolu tvoria piatok trinásteho. Deň, ktorého sa mnohí obávajú a zo strachu pred ním si vybavujú dovolenku a zostávajú celý deň ležať v posteli, aby sa im náhodou nič neprihodilo. Iní ho berú s náhl'adom a považujú ho za deň ako každý iný. Vedeli ste, že strach z piatka trinásteho má v psychológii aj svoj názov?

Áno, má. Psychológovia ho označujú dlhým a nezrozumiteľným pojmom „paraskavedekatriafóbia“. Tiež ste mali problém ho prečítať? Ja som si ho prečítala zopárkrát, aj tak mi nedávalo zmysel. Ale naozaj existuje a jeho význam vychádza z gréčtiny. Psychológovia diagnostikujú túto nezvyčajnú chorobu ľuďom, ktorí majú abnormálny strach z piatka trinásteho. Je známe, že ľudia kvôli svojej poverčivosti v tento deň ani nevylezú z postele, chránia sa rôznymi bosoráckymi rituálmi ako napríklad prekračujú kanálové poklopy alebo nosia pri sebe rôzne amulety a maskoty. Ďalší sa nechajú ráno od blízkej a dôveryhodnej osoby opľúvať, aby sa im vyhýbali katastrofy. Ľudská poverčivosť naozaj nemá hranice...

Avšak bez vetra by sa ani lístok nepohol, hovorí známe ľudové príslovie. A je to naozaj tak. Aj piatok trinásteho má svoju históriu a jeho hrozivý pôvod sa spája s mnohými nešťastnými udalosťami, ktoré sa odohrali v minulosti. Poďme však od začiatku.

Prvý výklad piatka trinásteho sa spája s Ježišom Kristom a jeho ukrižovaním. Práve trinásť ľudí sa zúčastnilo na poslednej večeri, dvanásť apoštolov spolu s Ježišom Kristom. Ježiš bol ukrižovaný na Veľký piatok. Tu už vzniká spojitosť medzi číslom 13 a piatkom.

Pôvod povier o piatku trinásteho sa spája aj s historickým faktom uväznenia Jaquesa de Molay, veľmajstra Rádu templárov a 60 vysokopostavených rytierov v piatok, 13. októbra 1307 kráľom Francúzska Filipom IV. V tento deň bolo chytených, uväznených a následne mučených tisíce templárov. Po svojom priznaní boli popravení. Od toho dňa bol piatok trinásteho nasledovníkmi templárov považovaný za diabolský a nešťastný deň.

Z blízkeho okolia je známa tragická udalosť, spájaná s piatkom trinásteho, ktorá sa odohrala v Čechách na začiatku

17. storočia. V ten nešťastný deň vypukol v meste Karlove Vary nevídaný požiar, ktorý pohltil vo svojich plameňoch okolo 99 domov. Je nezvyčajné, že túto skazu, ktorá obišla len tri domy, spôsobilo horúce maslo. V onen čierny piatok prikázala vdova Apolonia Rubendunstová svojim trom dcéram roztopiť hrudky masla vo veľkom hrnci na otvorenom ohni. Dievčatá však nedávali pozor, pretože sa vytŕčali v oknách, aby si ich všimli švární delostrelci, nacvičujúci pred domom pochod. Vriace maslo vykypelo a prinieslo skazu pre celú Karlove Vary. A Čierny piatok uzrel svetlo sveta aj u našich susedov. Zúfali občania vyhoreného mesta matku s dcérami navždy vykázali.

Tak toto je viacnásobný pohľad na výklad povery o piatku trinásteho. Povier, ktoré sa sním spájajú, je naozaj veľa, ale spomenuli sme len tie najznámejšie. Ak si myslíte, že piatok trinásteho je tento rok už za nami, ste na omyle. Keď si prelistujete kalendár, zistíte, že jeden takýto piatok je ešte pred nami, a to v novembri. Netreba sa však obávať tohto dňa. Strach k nemu sa viaže len z ľudských povier a možno aj z častých nehôd, ktoré sa práve v tento deň odohrali. Všetko je len však zhoda náhod a na pozore sa treba mať každý deň. To však neznamená, že sa nemáme radowať zo života. Práve naopak. Veď číslo trinásť je pre mnohých ľudí šťastným číslom. Či už je to číslo ich dátumu narodenia, sobášu alebo narodenia ich detí, je to len obyčajné číslo. Preto mu netreba pripisovať nejakú negatívnu až hrôzostrašnú vlastnosť.

Pre zaujímavosť je číslo trinásť pre kresťanov šťastným číslom. Pretože zostáva z čísla 1 a 3. 1 je v kresťanstve symbolom jedného Boha a 3 Svätej Trojice. A v Španielsku napríklad nemajú Čierny piatok, ale Čierny utorok. Práve utorok trinásteho je v ich ponímaní nešťastný deň.

M.S.

S humorom na sviatočnú tému

Ide veľkonočný zajačik z krčmy a zaspí na poli. Okolo idú dvaja vlci a pobijú sa o neho. Zajac sa ráno zobudí a vidí okolo seba roztrhnutých vlkov. Spokojne sa ponat'ahuje a zamrmle si: nesmiem toľko piť, potom neviem, čo robím.

Policajt zastaví auto na hraničnom prechode a hovorí vodičovi:

– Gratulujem, vyhrali ste odmenu 500,- Sk, lebo ste prvý vodič, ktorý mal dnes, na Veľkonočný pondelok zapnutý pás.

– To Vám pekne ďakujem, konečne si budem môcť urobiť vodičák.

Veďľa neho sedí jeho žena a povie:

– Neberte ho vážne. Viete, on vždy, keď má vypité, tára.

Zozadu sa ozve ďalší hlas:

– Ja som hovoril, že nás cez hranice bez pasu nepustia.

Z kufru sa ozve ešte jeden:

– My už byť na Veľkonočný ostrov?

Stretnie sa Slovák a Čech.

Slovák sa chváli:

Ha – ha my už máme euro.

Čech hovorí:

Ha – ha my máme plyn.

Rady pri pití piva na Veľkú noc

Symptóm – cítiš sa chladne a mokro, **problém** – pohár držaný v nesprávnom uhle, **riešenie** – otoč pohár tak, aby otvorený koniec smeroval k stropu.

Symptóm – stena oproti svetlu, **problém** – spadol si na chrbát, **riešenie** – sadni si späť k baru

Symptóm – v ústach máš cigaretové špaky, **problém** – spadol si na brucho, **riešenie** – znovu si sadni k baru

Symptóm – podlaha je zahmlená, **problém** – pozeráš sa cez dno prázdneho pohára, **riešenie** – otvor si ďalšie pivo. Na Veľkú noc zvyčajne býva v prepravkách uložené na balkóne.

Symptóm – podlaha sa hýbe, **problém** – vynášajú ťa z baru, **riešenie** – zisti, či ťa nesú do iného baru

Symptóm – nespoznávať nikoho, ani miestnosť, v ktorej si, **problém**: si v nesprávnej rodine a vo vode si okúpil nesprávnu ženu, **riešenie** – zisti, či podávajú pivo zadarmo

Šport náš každodenný

Aj keď naša obec patrí počtom obyvateľov Žilinského regiónu medzi najmenšie, možnosťou športového využitia je to práve naopak. Športom číslo jedna je samozrejme **futbal**, ktorý je zastúpený v súťažiach družstvom dospelých, dorastencov aj žiakov, a ktorý sa hrá v dôstojných podmienkach športového areálu. Ďalším športom je **šach**, ktorý má v súťažiach tiež dve družstvá, a ktorý sa hrá v družine predškolského zariadenia alebo v Klube dôchodcov. Tretím súťažným športom je **stolný tenis** s jeho dvoma družstvami, hraný v sále Kultúrneho domu.

V októbri minulého roka však pribudol v našej obci ďalší športový fenomén - **viacúčelové ihrisko s umelým povrchom**. Tento športo-

vý stánok, ktorý nie je bežný ani vo väčších obciach, ponúka pre našich občanov športové využitie aj v iných športoch ako v troch hore uvedených.

Je to predovšetkým **tenis**, ktorý má v našej obci zázemie a svojich nadšencov, lebo sa predtým hral na antukovom ihrisku. Ďalšou možnosťou je **nohejbal**, ktorý ponúka najmä seniorom možnosť udržať si fyzickú kondíciu. Pre mladších je dobrým doplnkovým športom k futbalu. Dúfam, že si svojich priaznivcov získajú aj **volejbal**, ktorý pred viacerými rokmi hrávala mládež po dedinách len tak „do kruhu“. Zatiaľ hanblivo dáva o sebe vedieť **basketbal**, ktorý je možné si tiež zahrať a o ktorý sa pokúšajú naši úplne najmenší.

Vzhľadom na dátum uvedenia Viacúčelového ihriska do užívania – jeseň však dominoval **malý futbal**. Nesporné výhody umelého povrchu oproti prírodného ihrisku, najmä v sychravej jeseni a daždivej jari, a prítomnosť mantinelov s ochrannou sieťou využíva naša mládež každý deň. V tomto období viacúčelové ihrisko využívajú aj všetky naše futbalové družstvá pre svoj tréningový proces. V zimnom období si však našiel svoje miesto aj hokej bez korčulí - **hokejbal**, ktorý sa presunul z ťažko skúšaného „pľacu“ pred kultúrnym domom, a ktorý si v nedeľu radi zahrajú aj dospelí.

Vážení občania, aj touto cestou si Vás, Vašich známych alebo Vašich pracovných kolegov dovoľím srdečne vyzvať športovať na našom viacúčelovom ihrisku. V prípade záujmu si dátum a čas môžete dohodnúť na tel. čísle 0902/545 588 u správcu Mgr. Mariana Frniaka.

Mgr. Marian Frniak

V Nededzi sa plesalo

Tradičný, v poradí už 7.školský ples ZŠ Gbeľany usporiadala Rada rodičov a Rada školy v spolupráci s ostatnými zamestnancami školy dňa 14. 2. 2009.

Tento ples sa konal v priestoroch kultúrneho domu v Nededzi, ktorý bol tak ako po iné roky krásne vyzdobený. Po slávnostnom zahájení a prípitku sa začal kultúrny program. Ako prvý vystúpil malý spevák ľudových piesní Andrejko Synák, ktorého sprevádzal hrou na harmonike jeho starý otec, pán Ján Miho z Terchovej. Ďalšie číslo kultúrneho programu bolo tanečné vystúpenie žiakov 4.ročníka pod vedením pani učiteľky Janky Balvonovej. Chlapci a dievčatá tanec zvládli na výbornú, o čom svedčil potlesk všetkých prítomných už počas vystúpenia. V závere programu sa nám predviedla profesionálna tanečná skupina EXTAD zo Žiliny pod vedením Mirky Vršanskej.

Po vystúpení hostí nám prvé tanečné kolo otvorila pani učiteľka Kardošová so svojim manželom a postupne sa pridávali aj ďalšie páry do tanca. Zábava takto príjemne pokračovala až do polnoci, kedy sa zrebobala tombola. Na tomto mieste by sme sa chceli poďakovať všetkým sponzorom, ktorí nám darovali hodnotné ceny. Čas rýchlo plynul a hostia sa výborne zabávali. Všetci hostia mali na tvárach spokojný úsmev, čo bolo odmenou pre všetkých organizátorov, ktorí mali veľký podiel na úspechu tohto plesu. Keď sme sa nadránom vzájomne lúčili, všetci vyjadrovali jedno želanie: „Stretne sa o rok“.

-dj-

Aj v škôlke sa plesalo

